

Hornborgasjön 1996

Niklas Fällström

Ännu ett år med den restaurerade Hornborgasjön kan läggas till handlingarna, ett år av ornitologisk klang och jubelfest vid Sveriges fartfylldaste våtmark.

Vädret var minst sagt varierande. Maj t.ex var så kall och ruggig att garvade fågelskådare satt och grät i fågeltornen.

Hornborgasjöns restaurering går nu över i en mera vardaglig driftsfas. Naturvårdsverket har att förvalta ett pund där det gäller att vrida klockan i sjöområdet tillbaka ungefär hundra år. Inte så lätt när man inser att befolkningen runt sjön inte går man ur huse för att skörda våtmarksgräs i juli månad. Det finns inga fiskare som drar bottennot och på det viset får den ekologiska vägen att våga över till fåglarnas fördel kontra fisken. Men man har lyckats att få ut hundratals kreatur att beta på

strandängarna och detta gör gott för de fåglar som gillar välhävdade strandängar. Ute i de grunda vattnen myllrar fjädermyggs-larverna och vasstråna bågner emellanåt under bladlössens tyngd.

För att säkra skyddet och vården av Hornborgasjön fortsatte Naturvårdsverket arbetet med göra naturreservat av området. Tanken var väl att reservatet skulle bli klart under året men när man skall bilda naturreservat kan det dra ut på tiden. Det är många intressen som skall samsas i området och handläggningstiden har blivit lång. Många fågelskådare har synpunkter på det tillträdnadsförbud som läggs. Många av dem som gillar Almeö om våren blev besvikna då man inte skulle få gå dit mellan mars och juli. Naturvårdsverket tog dock till sig av kritiken och ändrade förslaget.

Fågelåret runt Hornborgasjön började med att det hoade berguv på flera ställen runt sjön, bl.a. vid soptippen i Härlingstorp. Uven är på gång igen efter att nästan ha trillat utför utrotningens brant.

Nästa begivenhet var alla sångsvanarna som delade kornet med tranorna nere vid Bjurum. Som mest var det 800 sångsvanar och dryga tiotalet mindre sångsvanar. Detta var den största mängden sångsvanar på flera decennier. På 1940-talet, innan Hornborgasjön vuxit igen, kunde det rasta tusentals sångsvanar i sjön-"det största antalet sångsvanar som rastat i sjön, har uppgått till omkring 3000 fåglar" (Söderberg 1947).

Tranorna roade som vanligt tusentals människor under april månad, men det som hände efter tranorna lämnat området, i maj månad, var mäktigt fågelskåderi. Hundratals brushanar åt, näbbfäktades och spelade på fälten vid Hornborgasjöns södra ände. Dåligt väder som försvårade flyttningen norrut och rik tillgång på överblivet trankorn beredde vägen för ett makalöst skådespel som få trodde att de skulle få uppleva vid sjön.

Under senare delen av maj blev det allt fler svarttärnor i sjön och till slut svirrade det omkring ett sjuttioal exemplar vid kolonin i norra delen av sjön. En vitvingad tärna förgyllde tillställningen. Någon dag in i juni dyker det då upp en mindre flock skäggtärnor i sjön. De flesta tillresande skådarna fick tyvärr vända hemåt utan att få se

några skäggtärnor, tärnorna visade med eftertryck att Hornborgasjön är ett stort område där det går utmärkt att gömma sig om man är en flock gäckande skäggtärnor. Många var de fisktärnor som åtminstone tills de kom inom rimligt observations avstånd blev befodrade till skäggtärnor. Några lyckliga fick dock se skäggtärnorna fint och därmed göra clean-up på chlidonias-tärnor i sjön!

En sommardag befann sig undertecknad på det lilla sågverket som ligger brevid Hornborgamaden. För att få vara i fred och inte slå sig på tummen så bestämde sig artikelförfattaren för att stänga av sin personsökare och koncentrera sig på snickrandet. Dock inser artikelförfattaren att det börjar hetta till när bil efter bil i hög fart passerar sågverket. Halvannan kilometer därifrån har det upptäckts en mongolpipare. De hetsiga meddelanden som undertecknad fann på sin telefonsvarare är inte tryckbara här. Vi var hundratals fågelskådare som fick se denna långväga gäst och konstatera att det går att förena mongolpipare, hundratals fågelskådare och Hornborgasjön.

Alltifrån sothöns till mongolpipare gör Hornborgasjön till en brännhet fågellokal. Vad händer 1997?